herpy

GEKKOER

Sinai fan-fingered gecko

Ptyodactylus guttatus

En slank klippegekko med viftformede tær og et mønster av mørke og lyse flekker på ryggen. Den lever på klipper og steinmurer på Sinai, i Negev og nabolandene. Det finnes lite kunnskap om stell av arten, så mange tall er lånt fra slekten.

Familie: Phyllodactylidae Tidligere navn: *Ptyodactylus gecko; Gecko maculatus*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**6-9 cm** snute-kloakk-lengde
Levealder	**10-11 år**
Aktiv	**I skumringen og om natten**
Levevis	**Klippelevende**
Biotop	**Ørken og klippeterreng**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**60 × 40 × 60 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**27-32 °C**
Varmeplass	**32-38 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**30-50 %**
UVB	**Valgfritt**
Vinterhvile	**10-21 °C** 8-12 uker
Kosthold	**Insekter**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**12 mnd.**
Kullstørrelse	**2 egg**
Kull per år	**5-6**
Inkubasjon	**45-100 dager** ved 27-30 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Ptyodactylus guttatus er en slank, middels stor klippegekko. Tærne er flate og viftformede med hefteskjell som stråler utover til sidene, og klørne kan trekkes inn. Pupillen er loddrett spaltet. Ryggen er dekket av spredte mørke og lyse flekker, og navnet *guttatus* er latin for flekket. Halen er ringet i lyse og mørke bånd. Hunnene er lysere enn hannene, og flekkene er mindre kontrastfulle.

Den blir omtrent 6-9 cm fra snute til kloakk, og halen kommer i tillegg. Størrelsen er ikke dokumentert for arten og er et anslag ut fra slekten; *Ptyodactylus hasselquistii* blir opptil 10 cm. Levealderen er heller ikke kjent for arten, men *P. hasselquistii* kan bli omtrent 11 år i fangenskap. Modne hanner kjennes på tydelige hemipenisutbuktninger ved halerota.

Arten ble beskrevet i 1827 med Sinai som typelokalitet. Den ble lenge regnet som en form av *Ptyodactylus hasselquistii*, og i handelen bærer mange dyr fortsatt det navnet, selv om de oftest er *P. guttatus*. De to kjennes på tegningen: *P. guttatus* har flekker, *P. hasselquistii* tverrbånd. I Egypt finnes en egen form, *siphonorhina*, med typelokalitet nær Giza.

Hannene kvitrer, og dyrene er raske og sky.

Utbredelse og leveområde

Ptyodactylus guttatus finnes på Sinai og i Negev og videre gjennom Israel og Vestbredden til Jordan og Syria. Mot sørøst når den det nordlige Saudi-Arabia. Typelokaliteten ligger ved Tor på Sinai. I Egypt finnes den også vest for Suezkanalen.

Populasjonene i Oman hører ikke til arten. De ble tidligere regnet med, men er i dag henført til andre arter i slekten.

> **Naturlig utbredelse:** Egypt, Israel, Det palestinske området, Syria, Jordan og Saudi-Arabia.

LEVEOMRÅDE

Ptyodactylus guttatus er en klippebeboer. Slekten lever først og fremst på klippegrunn i ørkener og deres randområder, og det gjelder også denne arten. Dyrene gjemmer seg i sprekker og under steiner og sitter på klippevegger. De kommer også inn i og rundt hus, der murer med sprekker gir samme slags skjul.

Klimaet er varmt og tørt. Temperaturen svinger mye mellom dag og natt og mellom sommer og vinter, og vinternettene kan være kalde. Hunnene i slekten har felles eggleggingsplasser og klistrer eggene fast på steiner. Når på døgnet arten er mest aktiv, er ikke dokumentert; slekten rommer både dag- og nattaktive arter.

Stell

TERRARIET

Det finnes lite kunnskap om stell av *Ptyodactylus guttatus*. Stellet bygger på slekten som helhet, særlig *Ptyodactylus hasselquistii*, og på klimaet i de varme, tørre klippestrøkene der arten lever. Et par trenger minst 60 × 40 × 60 cm (lengde × bredde × høyde), og større er bedre. Unger kan holdes i et mindre terrarium på minst 20 × 20 × 30 cm. Det skal være forholdsvis høyt, slik at lampen ikke overopphetter ungene. Tre til fire unger av samme størrelse kan gå sammen.

Innred med klippeplater, stablede steiner, korkbark og flate skjul, slik at dyret kan presse seg inn mellom flatene og klatre på loddrette partier. Steinene må stå stabilt, slik at de ikke kan skli og klemme dyret. Bunnsubstratet er sand eller en sandholdig blanding. Planter er ikke nødvendige. Sørg for ventilasjon, slik at luften ikke blir stillestående.

TEMPERATUR

Terrariet skal ha en tydelig temperaturforskjell. Om dagen skal det være 27-32 °C, og under varmelampen skal et sted nå 32-38 °C. Om natten faller temperaturen til 18-22 °C. Dagtallene er lånt fra slekten, og nattemperaturen er et anslag.

I en kjølig vinterdvale senkes temperaturen til omtrent 21 °C om dagen og 10 °C om natten i 8-12 uker, og lyset er høyst tent så lenge det er lyst utendørs. Øk deretter temperaturen gradvis tilbake over noen dager. Dyrene spiser mindre i dvaleperioden. Bruk digitale termometre både ved varmepunktet og i den kjølige enden.

Les mer: Vinterdvale og årstider

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Ptyodactylus guttatus kommer fra tørre strøk og trives ved lav til moderat luftfuktighet, 30-50 %. Tallet er et anslag. Terrariet skal ikke være vått, og bunnen må kunne tørke.

Spray lett, slik at dyret kan drikke dråper fra steinene. Under vinterdvalen kan sprayingen reduseres til annenhver dag. Sett gjerne en lav skål med friskt vann ved siden av, men det er ikke dokumentert at arten bruker den.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

Bruk en varmelampe eller spot over en flat stein, slik at dyret kan sole seg. UVB-behovet er ikke dokumentert for arten. Et svakt UVB-rør for ørkenarter kan brukes når det er skygge i resten av terrariet. Holdes arten uten UVB, må fôret få tilskudd av kalk med D3.

Lyset er tent omtrent 12 timer om dagen i sesongen og høyst så lenge det er lyst utendørs under vinterdvalen. Om natten skal det være mørkt.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

FÔRING

Ptyodactylus guttatus lever av insekter og andre små leddyr. Sirisser, gresshopper, melorm og kakerlakker er gode fôrdyr, og de skal være mindre enn avstanden mellom dyrets øyne. Presise mengder er ikke dokumentert for arten.

Unger fôres hver dag med samme fôr som de voksne, bare i mindre størrelser. Voksne får fôr noen ganger i uken og under vinterdvalen omtrent to ganger i uken. Dryss kalk lett på insektene, og gi jevnlig et tilskudd med D3 og vitaminer. Hold øye med vekten, slik at dyrene ikke blir feite.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

ATFERD OG HÅNDTERING

Ptyodactylus guttatus er rask og sky og egner seg ikke til håndtering. Gi den ro til å venne seg til nye omgivelser etter en flytting. Ta aldri tak i halen, for den kan kastes av.

Arten holdes parvis eller enkeltvis. Parene knytter seg til hverandre og kan holdes sammen hele året, men dyr utenfor paret blir ofte bitt og jaget. Sett derfor ikke flere hanner eller flere par i samme terrarium. Om flere hunner kan holdes sammen, er ikke dokumentert. Hannene kvitrer og nikker med hodet til hunnen.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hanner kjennes på tydelige hemipenisutbuktninger ved halerota når de er kjønnsmodne. Hunnene har ingen slike utbuktninger og er lysere enn hannene med mindre kontrastfulle flekker. Ungene begynner å kvitre når de er omtrent seks måneder gamle, og er kjønnsmodne ved omtrent 12 måneder. Tallene er lånt fra slekten.

PARRING

Etablerte par holdes sammen hele året. Avlen settes i gang med en kjølig hvileperiode om vinteren på minst to måneder, som beskrevet under temperatur. Når våren kommer, økes temperaturen gradvis, og hannen begynner å kvitre og nikke kraftigere til hunnen. De fleste hunner i faste par er mottakelige. Avviser hunnen hannen, kan hun angripe ham, og da bør paret skilles.

EGGLEGGING OG KULL

To til tre uker etter paringen klistrer hunnen to egg fast på en klippeflate og plasserer dem med føttene. Er flaten kaldere enn sanden, graver hun eggene ned. I naturen deler hunnene eggleggingsplass. Det blir fem-seks kull eller flere per sesong med helt ned til to ukers mellomrom. Gi hunnen en flat stein med skjul under og en kasse med fuktig sand og rikelig med kalk og fôr hele sesongen.

INKUBASJON

Eggene sitter fast og må ikke flyttes. La dem sitte der de er, og la dem klekke ved terrariets temperatur. Etter noen dager kan man se blodkar i eggene, i løpet av de første par ukene blir de lyserøde, og etter 30-40 dager kan øynene anes. Ved terrariets temperatur, omtrent 27-30 °C, klekkes eggene etter 45-100 dager: jo varmere, jo raskere. Tallene er lånt fra slekten.

OPPDRETT AV UNGER

Foreldrene spiser ikke ungene med en gang, men kan gjøre det senere, og ungene blir lett utkonkurrert om fôret. Derfor flyttes ungene til et eget lite, forholdsvis høyt terrarium. Tre-fire unger av samme størrelse kan gå sammen. Gi dem hver dag samme fôr som de voksne i mindre størrelser og de samme temperaturene. Etter omtrent ett år er de kjønnsmodne og skal flyttes til terrarier i voksenstørrelse, parvis eller enkeltvis. Det finnes ingen pålitelige tall for vekst og vekt hos arten.

Helse og vanlige feil

Det finnes ingen pålitelige opplysninger om sykdommer hos nettopp *Ptyodactylus guttatus*. De mest sannsynlige problemene ligner dem hos andre ørkengekkoer i fangenskap:

- For lite kalk og D3-vitamin, særlig hos unger og hunner i yngletiden. Det gir bløte knokler og skjelvinger. Dryss kalk på insektene og gi tilskudd.
- For fuktig terrarium, som gir hudproblemer og sopp. Hold bunnen tørr.
- For lav temperatur, som gir dårlig fôropptak og dårlig fordøyelse. Bruk termometer og termostat.
- Bitt og stress hvis dyr utenfor et fast par holdes sammen.
- Tapt hale etter håndtering. Det er ikke farlig, men den nye halen blir aldri som den gamle.

Oppsøk veterinær med erfaring med krypdyr hvis dyret går ned i vekt, slutter å spise eller virker slapt. Viltfangede dyr kan bære parasitter, så få en prøve undersøkt kort tid etter kjøpet.

Les mer: Varme og temperatur Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.